

AKDENİZDE ALEVİ TÜRKMENLER: TAHTACILAR

Dr. Kasım KARAMAN*

Ali Selçuk Tahtacılar Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma
Yeditepe Yayınevi, 2004, 379 s.

13. yüzyılda Anadolu'da yaşadıkları bilinen Ağaçeri Türkmenlerinin torunları olan Tahtacılar, 16. yüzyılda Osmanlı kaynaklarında Cemaat-i Tahtacıyan olarak isimlendirilen topluluk, Çaylak, Aydınlı, Enseli, Nacarlı, Sivrikülahlı, Cingöz, Ala abalı, Göğçeli, Şahaplı, Çobanlı, Üsküdarlı, Evcı, Çiçili, Mazıcı, Kahyalı gibi aşiretlere ayrılmıştır. Tahtacılar günümüzde nüfus yoğunluğu bakımından Adana, Mersin, Antalya, Aydın, Balıkesir, Isparta, Muğla, Denizli, İzmir ve Gaziantep şehirlerinde yaşamaktadırlar.

Anadolu Aleviliği içinde kendilerine özgü inanç sistemleriyle farklı bir topluluk olma özelliğine sahip olan Tahtacılar, yerli ve yabancı pek çok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Brown, Bent, Humann, Luschan, F.W. Hasluck, F. Babinger ve J. P. Roux gibi yabancı araştırmacıların yanı sıra Baha Said, Süleyman Fikri, Rıza Yetişen, Yusuf Ziya Yörükcan, Murat Küçük, İsmail Engin gibi Türk araştırmacılar, Tahtacılarla ilgili çalışmalar yapmışlardır. Ali Selçuk'un Yeditepe yayınlarından çıkan "*Tahtacılar, Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma*" adlı eseri de üslubu, yöntemi, metodu ve konuya yaklaşımı bakımından Tahtacılarla ilgili yapılmış oldukça önemli bir kitaptır.

Eser, tarihi ve fenomolojik yöntem çerçevesinde, katılımcı gözlem ve yüz yüze görüşme teknikleriyle, Mersin il sınırları içerisinde yaşayan Tahtacı topluluğunun dinî inanç ve uygulamalarını konu edinmektedir. Yazar çalışmayı Tahtacı köyleri, Tahtacı ve Sünni toplulukların birlikte yaşadıkları

* kasimkaraman@hotmail.com

köyler ve şehir merkezlerindeki Tahtacı mahalleleriyle sınırlamaktadır. Çalışmayı hazırlamaktaki amacını ise, Anadolu Aleviliği içinde yer alan, ancak diğer Alevilerden farklı özelliklere sahip ve etnik açıdan Türk olan bu topluluğun dini inançlarını anlayarak bu inancın hangi dinî sistemin etkisiyle oluştuğunu ortaya koymak şeklinde ifade etmektedir. Yazarın, kapalı bir topluluk olma özelliği taşıyan Tahtacıların dini inanç ve uygulamalarıyla ilgili bilgilere ulaşmadaki başarısı ve bu bilgileri değerlendirmedeki objektif yaklaşımları çalışmanın önemini artırmaktadır. Nitekim yazar, çalışma alanına gitmeden önce Tahtacıların yaşayış tarzları konusunda bilgi edindiğini *Tahtacılar da el öpüldükten sonra altına götürülmez; yemeğe ilk önce evin en büyük erkek üyesi başlar, kaşık ve çatal kesinlikle ters çevrilmez. Kaşık ve çatalın ters çevrilmesi sofraya, dolayısıyla aileye hakareti kabul edilir; kapı eşiğine basılması, ev halkına düşmanlık beslemek anlamına geldiği gibi Tahtacı topluluğunun hassasiyetlerini öğrendiğini ifade etmektedir.*

Yazar, birinci bölümde tahtacıların inanç sistemlerini ele almaktadır. Tanrı tasavvuru başlığı altında Allah, Ali ve Allah-Muhammed-Ali üçlemesi hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir.

Tahtacıların bazıları, Tanrının Allah olduğuna inanırlar. Bu gruba göre, bütün varlıkların yaratıcısı Allah'tır. Allah her şeyi bilendir. Allah, hem bağışlayıcı hem de cezalandırıcıdır. Allah'ın ahirette insanları yargılayacağına inanılır. Ancak aynı zamanda Ali'de yargılayıcıdır.

Miraç mitine göre Allah, göğün yedinci katında, perde arkasında oturur. Allah bazı işleri yapmaları için melekleri görevlendirir; Ali'de bazı işleri yapma konusunda görevlidir. Hendek savaşında, hendeğe düştüğünde Cebrael O'na yardımcı olamayınca Ali'den yardım istemesi için "*Nadi Ali*" duasını öğretmiştir ve Ali hemen Muhammed'in yardımına koşarak O'nu kurtarmıştır. Bundan dolayı Tahtacılar zor durumda kaldıklarında *yetiş ya Ali* diyerek Ali'yi yardıma çağırırlar.

Bir diğer Tanrı tasavvuru da Allah'ın insanın kalbine girmesidir. Allah, Âdem'i yarattıktan sonra kendi ruhundan Âdem'e de üflemiş ve O'nun kalbine girmiştir. Bu inanış, "*Allah benî Âdem'dedir, Allah'ın sıfatı Âdem'in sıfatıdır*" sözleriyle ifadelendirilir. Dolayısıyla insanda, Tanrı'nın sıfatları da mevcuttur. Bu nedenle insanın insana niyazi, Allah'a secde etmektir ve Kible Kâbe değil, Tanrı'dan bir cüz olan insandır.

Yazar, Tahtacıların inanç merkezinde yer alan ve temelde menkıbelere dayalı sözlü anlatılarla şekillenen Ali ile ilgili düşünceleri, kahramanlık kültürüyle ilişkilendirmektedir. Buna göre, Tahtacılar da Ali, Orta Asya Türk kültürü kaynaklı mitolojik kahramanlarla ilgili inançların, Anadolu'daki yansımasıdır. Kahramanlık kültürü temeline dayanan Ali, üç şekilde algılanmaktadır: Tanrı olduğuna inanılan Ali, insan olduğuna inanılan Ali, kayıp olduğuna inanılan Ali.

Ali'ye tanrılık vasfı yükleyenlere göre O, Allah olduğunu kendisi şu sözlerle açıklamıştır: "*bir adım Ali, bir adım Allah/İnkârım yoktur vallah billâh.*" Ali, dünyayı yedi günde yaratmıştır. O'nun bu özelliği, "*Ali dünyayı*

altı defa ken dedi yaptı, kün dedi yıktı, yedincide ken dedi yaptı” sözleriyle anlatılır. Tanrılaşan Ali'nin geleceği bilme ve öldürüp diriltme gibi özellikleri vardır.

Yazarın tespitlerine göre Tahtacılar, Hz. Muhammed'in Miraç'a, Ali'nin sırrını öğrenmek için çıktığına inanırlar. Ali'nin Tanrı olduğunu kabul etmeyen Tahtacıların anlattığı miraç mitine göre Ali, Allah'ın kapısında bekçidir. Ali'yi tanrılaştıran grup ise Ali'nin hem aslan kılığında bekçi olduğuna hem de Tanrı'nın makamında oturduğuna inanırlar. Miraçla ilgili bir diğer inanışta da Muhammed Allah ile konuşurken Allah'ı görememiş, ancak perdenin arkasında Ali'nin sesini duymuştur.

Tahtacılar herhangi bir işe başlarken ve cem törenlerinde *hayırlı* verilirken besmele olarak *bism-i şah* derler. Buradaki *şah* Ali'dir. Yazarın gözlemlerine göre, Tahtacılar, niyaz ederken, herhangi bir işe başlarken, yatağa yatarken, sabah evden çıkarken veya zor durumda kaldıklarında *ya Allah!*, *ya Muhammed!*, *ya Ali!* derler. Tahtacıların bazıları bu üçlünün birbirinden ayrılamayacağını ve Allah'ın dünyayı yaratmadan önce kendi nurundan Muhammed ve Ali'yi yarattığına inanırlar.

Selçuk, Tahtacıların Tanrı tasavvuruyla ilgili inanışlarını ayrıntılı bir şekilde ortaya koyduktan sonra değişik sembollerden hareketle bu inanışların ayrıntılı bir analizini sunmaktadır. Yazar, “Yaratılış Miti” başlığı altında, Tahtacıların yaratılışla ilgili inanışlarını Nurdan (Kutsal Işıktan) yaratılış miti ve topraktan yaratılış mitleriyle ilişkilendirmektedir. Ali'nin tanrılığı konusunda anlatılan mitolojik olaylar birçok Şamanî motifler içermektedir. Tanrı inancının oluşumundaki en etkin unsurlardan bir diğeri de geleneksel Türk dininden kaynaklanan tanrı tasavvurudur. Diğer taraftan, Tahtacıların Tanrı inancı, antropomorfik tanrı, inkarnasyon ve teslis inançlarıyla ilişkilendirilmektedir.

Birinci bölümde Tahtacılardaki Tenasüh ve devriyye inancı incelenen bir diğer konudur. Burada yazar, tahtacılardaki tenasüh inancının Maniheizm'deki tenasüh inancıyla benzerlikleri üzerinde durur. Ancak Maniheizm'deki tenasüh inancıyla benzerliklerine rağmen bu inanış, geleneksel Türk dinindeki ölümler-atalar kültü ile ilgili inanışlar ile daha sonra oluşan ahiret inancının etkisiyle oluşan kendine özgü bir sistemdir. Yazar, Tahtacılarda On İki İmam ve Mehdi inancı hakkında bilgi verip bu inançların analizinden sonra ahiret ve şefaate inancı ile ilgili bilgiler vermektedir. Tahtacılar ölümden sonra yeniden dirilmeye inanmaktadırlar. Ahirette herkes kendi amelinden sorumludur; *her koyun kendi bacağından asılır*. Tahtacılar, dünyada iyi işler yapan tahtacıların cennete, kötü işler yapanların da *Arasat*'ta kalacaklarına inanırlar. Diğer taraftan mahşerde dirilişten sonra iyi ve kötü amellerin tartıldığı *Hak Mizan* terazisinin başında Ali bulunacaktır. Dünyada iken Ali'ye inananlar cennete diğerleri de cehenneme gideceklerdir. Ahiretle ilgili bir başka inanış da şefaate ilgilidir. Tahtacılar, Sünni inanıştaki şefaate edicilere ek olarak On İki İmam'ı da şefaateçi olarak görürler. Tahtacılar, sırat köprüsünden kestikleri kurbanların üzerine binerek geçebileceklerine inanmaktadırlar.

Kitabın ikinci bölümünde Tahtacı İbadetleri incelenmektedir. Bu bölümde, Cem Töreni, Kurban, Oruç ibadetleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmakta ve bu ibadetlerle ilgili analizler yapılmaktadır.

Selçuk'un tespitlerine göre *cem töreni*, Cuma akşamı olarak adlandırılan perşembeyi cumaya bağlayan gece yapılır. Tahtacıların anlattıklarına göre Cem töreninin temeli, *kırklar meclisi*'ne dayanmaktadır. Cem törenlerinde on iki hizmet yerine getirilir. On iki hizmette görevli *on iki hizmet sahibi* vardır. Bunlar; *Pervane, Dede, Mürebbi, Kapıcı, Gözcü, Delilci, Sazandar, Süpürgeci-Ferraş, Dolucu, Kurbancı, Selman ve Kuyucu* olarak adlandırılırlar. Tahtacılar çeşitli amaçlarla Cem törenleri yaparlar. Bunlar: İkrar alma, musahiplik, aşinalık, peşinelik, gözden geçme, meydandan geçme, halka namazı, Cuma akşamı Cem törenleridir. Selçuk, İkrar alma, musahiplik, aşinalık, peşinelik törenlerini giriş ritüelleri bölümünde değerlendirmektedir.

Yazar, Cem töreni ile ilgili inanış ve uygulamaların analizinde, Cem töreninin menşeyini İranlı Çemşid'e dayandıran görüşlere karşı çıkmaktadır. Selçuk, tahtacılar arasında yapılan Cem törenleri ve bu törenlerdeki kurban ve dolu içme ritüelleriyle Orta Asya Türk kavimlerinin uygulamaları arasında ilişki kurmaktadır.

İkinci bölümde ele alınan bir başka önemli konu da kurbandır. Selçuk, Tahtacı kurbanlarını *kanlı* ve *kansız* olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Tahtacılar arasında en yaygın kurban şekli olan kanlı kurban, *iç* veya *içeri kurbanı*, *dış* veya *dışarı kurbanı* olarak gruplandırılır. Müsahiplik töreninde kesilen ve iç-içeri kurbanı olarak adlandırılan kurban, *tercüman* denir. Bu kurbanın kesimi için ise, kesmek yerine *tiğlamak* terimi kullanılmaktadır. Tahtacılar, müsahiplik töreni dışındaki diğer bütün kurbanlara dış-dışarı kurbanı derler. *Dolu, saçı* ve ölüm sonrası yapılan bazı uygulamalarla, ziyaret yerlerine bağlanan çaputlar ve bırakılan *arılıklar* ile ilk sütün suya dökülmesi uygulamaları da kansız kurban olarak değerlendirilmektedir.

Yazar, tahtacıların tapınma, korunma ve şükür amacıyla Tanrı'ya, Atalara, Orman Ruhuna ve Ölü ruhuna, koç ve Cebrail adını verdikleri horoz kurbanı sunduklarını ifade etmektedir. Yazar kurbanla ilgili inanış ve uygulamalar hakkında ayrıntılı bilgi verdikten sonra bu inanış ve uygulamaların analizini yapmaktadır.

Tahtacı ibadetleri başlığı altında incelen bir diğer ibadet de oruçtur. Tahtacılar, kurbanda olduğu gibi, oruç da iki kısma ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi, Nuh tufanı ile ilişkilendirilen ve şubat ayında üç gün tutulan Hızır orucudur. Hızır orucunu yaşlılar tutmaktadır. İkincisi ise, Tahtacıların İmam Hüseyin Matemi adını verdikleri Muharrem orucudur. Muharrem orucu, ikrarlılar grubuna dâhil olan bütün Tahtacılar tarafından, Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da on gün boyunca susuz bırakılarak öldürülmesinin yasını tutmak amacıyla tutulur. Muharrem orucunun son iki günü, çoğunlukla yaşlıların tuttuğu, hiçbir şey yiyip-içmeden tutulan oruca, *oğundurma* adı verilir. Yedi yıl ara vermeden oğundurma orucu tutanlar hacca gitmiş

sayılırlar; yedinci yılın sonunda da *İmam Hüseyin kurbanı* adı verilen bir koç kurbanı keserler.

Muharrem ayında yapılan bir başka uygulama da Nuh Tufanı sırasında, Nuh peygamberin çeşitli tahıllardan yaptığına inanılan ve Tahtacıların *aşır çorbası* adını verdikleri, aşure pişirilmesi geleneğidir. Ayrıca, aşure günü Yezid'i lânetleme ritüeli yapılmaktadır. Yazar, aşure ve lânetleme ritüeli hakkında ayrıntılı bilgi verdikten sonra oruç ve oruçla ilgili inanış ve uygulamaları analiz eder. Selçuk, bu bölümde, Hızır orucunu *Hızır Nebi Bayramı* ile ilişkilendiren çalışmalardan söz etmekte ve bu görüşe katılmadığını, gerekçeleriyle birlikte ifade etmektedir. Selçuk'a göre Hızır orucu, Doğu kiliselerine mensup Hıristiyanların şubat ayı içinde tuttıkları üç günlük *Ninova Orucunun* etkisiyle oluşmuştur.

Üçüncü bölümde doğum, sünnet, ikrar alma/verme, evlenme, musahiplik ve ölüm konularının işlendiği Geçiş/Giriş Ritüelleri incelenmektedir. Selçuk, doğum ile ilgili uygulamaları düğün törenindeki bazı uygulamalara dayandırmaktadır. Tahtacılar, doğurganlığı artırma simgesi olarak gelin arabasının önüne oyuncak bebek koyarlar. Gelin yeni evine geldiğinde de damadın yakınları gelinin kucağına küçük bir çocuk oturturlar. Eğer kadın çocuk doğurmak istediği halde çocuk doğuramıyorsa, öncelikle tıbbi tedavilere başvurulur. Tedaviden olumlu sonuç alınmazsa, o zaman bir takım geleneksel uygulamalar devreye girer. Yazar, yapılan uygulamaları muska, ziyaret yerleri, kurt postundan geçirme, şalvardan geçirme, kırklama töreninde çocuğu kucaklama olarak sıralamakta ve yapıları hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Selçuk, doğum sırasında ve doğumdan sonra yapılan uygulamaları da doğum esnasında yapılan uygulamalar, Plasenta ile ilgili inanış ve uygulamalar, kütük atma uygulaması, çocuğun tuzlanması başlıkları altında incelemektedir. Tahtacılar, plasentaya *eş* derler ve onu çocuğun eşi kabul ederler. Bu nedenle ayak basmayacak bir yere gömerler. Tahtacılar, erkek çocuklar için kütük atma töreni yaparlar. Ardıç ağacından kesilen bir parçayı evin önünde *ardıç gibi dallı, babası gibi dölli* olsun diyerek atarlar. Bu uygulamaya, *kütük atma* denir.

Selçuk, çocuğu doğan ancak yaşamayan ailelerin yaptığı uygulamaları, kutsal mekânları ziyaret, çocuğa verilen isimler, ölüm ruhunu yanılma, kurt postundan geçirme şeklinde sıralar. Çocuğu olmayan kadınlar, kutsal yerlere giderek adakta bulunurlar, doğan çocuklarına yaşamaları için Durdu, Dursun, Durhasan, Durali, Durmuş gibi ya da ziyaret yerleriyle ilgili isimler verilir. Ölüm ruhunu yanılma için erkek çocuğunun saçı yedi yaşına kadar kesilmez; çocuk mezara götürülerek annesi tarafından bir mezarın üzerine bırakılır, bir başka kadın çocuğu alarak anneye geri verir. Çocuk kırkı çıkınca, kurt postunun ağzından geçirilir. Çocuk ve doğum yapan kadınların kötü ruhlarla ilişkilendirilen albastı ve kırk bastıdan korunması için bazı uygulamalar yapılır. Doğumun kırkıncı günü çocuğun ve annenin arındırılması amacıyla *kırklama* yapılır. Doğumun 2. veya 3. günü çocuğa isim verilir. Tahtacılar, genellikle çocuklara aile büyüklerinin veya Ali,

Hasan, Hüseyin, Fatma, Tâki gibi dinî isimler tercih ederler; Ebubekir, Ömer, Osman, Yavuz, Selim gibi isimler vermezler. Yürüme çağına gelen ancak tam yürüyemeyen çocuklara *duşak-köstek kesme* uygulaması yapılır. Çocuğun dişleri çıkmaya başladığında buğdaydan yapılan *diş hediği* ikram edilir. Yazar doğum ve sonrası inanış ve uygulamaları oldukça geniş bir perspektiften analiz eder ve bu inanış ve uygulamaları Türk kültüründeki benzerleriyle ilişkilendirir.

Sünnet, giriş/geçiş ritüelleri içerisindeki ele alma bir diğer konudur. Tahtacılar, sünneti Müslümanlığa giriş töreni olarak kabul ederler. Çocuk yedi yaşına kadar sünnet ettirilir. Sünnet törenindeki en önemli uygulama kirveliktir. Çocuğa kirve olan kişi, sünnet masraflarını karşılar; kirvenin ve kirvesi olunan ailenin çocukları arasında yedi nesil evlenme yasağı vardır. Kirve, Sünnilerden de olabilmektedir. Selçuk, sünnet ve kirvelikle ilgili uygulamalar hakkında bilgi verdikten sonra Tahtacıların Aleviliğe giriş ritüeli olarak kabul ettikleri, *ikrar alma/verme ritüelini* anlatmaktadır. Tahtacılar, İslam'ın şartını *eline, diline, beline sahip olmak* üzere üç esasta toplarlar. Erkeklerin ikrarı on sekiz yaşına kadar alınmalıdır. Kızların ikrarı ise tahtacı olamayan biriyle evlenme olasılığına karşılık Tahtacı biriyle evlenince alınır. İkrar alma ayininde *Cebrail kurbanı* ve *dolu içme şartı* vardır.

Selçuk'un tespitlerine göre, endogami evliliğin hâkim olduğu Tahtacılarda, son yıllarda, özellikle, şehirleşme ile birlikte egzogami evliliklerde görülmeye başlanmıştır. Tek eşliliğin esas olduğu evlilikte, çok eşlilik düşkünlük nedeni sayılmaktadır.

Selçuk, evlenme konusunda, evlenme yasakları, kız isteme-nişan, süt parası, düğün töreni, gelin indirme, nikâh, baş bağlama töreni, gelinlik etme, ocak kazma, boşanma-ayrılma, levirat hakkında bilgiler vermekte ve evlilik işle ilgili inanış ve uygulamaları, Türk kültüründeki diğer uygulamalarla karşılaştırmaktadır.

Kitapta, geçiş/giriş ritüelleri içinde evlenmeden sonra *musahiplik ritüeli* ele alınmaktadır. Tahtacılar arasında *ahiret kardeşliği*, *yol kardeşliği* veya *içeri kurbanı* olarak da bilinen müsahiplik, evli ve ikrarlı olan iki ailenin yakınlığını ifade eder. Ekonomik nedenlerden dolayı birçok yerleşim biriminde uygulanmayan müsahiplik töreni, araştırma alanı içinde sadece Mut ilçesinin Yeşilyurt, Kelece köy-Mezarlık Mahallesi, Kumaçukuru köyleri, Meydan ve Yazalanı Mahallelerinde uygulanmaktadır.

Tahtacılar, hayvanlarla ve rüyalarla ilgili bazı sembollerini ölüme işaret sayarlar. Baykuş, ölümü düşündüren hayvanların başında gelmektedir. Tahtacılar, ölümünü istedikleri, sevmedikleri için "*ocağında baykuş tünegin*" diye beddua ederler. Beddua dışında baykuş yerine *ören kuşu* denilir. Bir evin yakınında veya bacasında baykuş öttüğünde, o evden birisinin öleceğine inanılır. Çakalın uzun uzun havlaması ve köpeğin gündüz uluması da ölüme işaret sayılır. Rüyada, bir ağacın kesildiğini veya devrildiğini, dişinin çıktığını ya da çekildiğini, ölen bir yakını, cenaze namazı kıldığını, yıldız kaydığını görmek ölümle ilişkilendirilir. Tahtacılar, ölümden sakınmak ve ölüm ruhunu yanıltmak için bazı uygulamalar yaparlar. Selçuk, bu

uygulamalar hakkında bilgi verdikten sonra ölüm esnasında yapılanlar, ölünün hazırlanması ve defin işlemleri, ölünün hazırlanması, ölünün yıkanması, ölüye elbise giydirilmesi, kefenlenmesi, cenazenin taşınması, cenaze namazı, mezar kazılması, defin, ölü elbisesi ve ölüm sonrası uygulamaları anlatmakta ve bunları diğer inanış ve uygulamalarla karşılaştırarak analizler yapmaktadır.

Yazar, dördüncü bölümünde, “Tabiatla İlgili İnanış ve Uygulamalar” başlığı altında yağmur duası, ağaç ve orman kültürü, hayvan kültürü, su kültürü, ateş kültürü, Tahtacıların bahar bayramları ve ziyaret yerleri hakkında bilgi vermektedir. Tahtacıların *dodu*, *tümbüdük/püsücük* ve *kıkıdı* dedikleri yağmur yağdırtma törenleri çocuklar üzerine şekillenmiştir. Ayrıca Tahtacılar, genellikle, her Tahtacı köyünde yağmur duası için gidilen ziyaret yerlerinde de yağmur yağdırtma törenleri yaparlar. Yazar, yağmur yağdırtma törenleri ile ilgili karşılaştırmalı değerlendirmeler yaptıktan sonra ağaç ve orman kültürü ile ilgili inanış ve uygulamaları ele almaktadır. Tahtacılar *ardıç* ve *murtu* (*Mersin ağacı*) kutsal sayarlar. Diğer taraftan, Tahtacılar, bazı ağaçları çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanırlar. Ardıç ağacı, erkek çocuk doğduğunda *kütük atma* törenlerinde verimliliği temsil eder. Rüyada ağaç dikmek, doğum için; ağaç kesmek, devrilmek ya da dalın kopması da ölüme işaret sayılır. Tahtacılar, Salı günleri ve Muharrem Orucu zamanı ağaç kesmezler. Tahtacılarda, orman kültürü, orman ruhu ile ilgili inanış ve uygulamalar devam ettirilmektedir. Nitekim Tahtacılar, ağaç kesimine başlamadan önce, temizlenir ve yeni elbiseler giyerler. Kesim yapılacak ormanda *pay kurbanı* dedikleri bir kurban keserler.

Tahtacılar, kaz, turna, horoz ve geyik’i kutsal sayarlar. Baykuş, çakal, köpek ve tavuk uğursuz kabul edilen hayvanlardır. Tavşan ve ayı ise tabu sayılan hayvanlardır. Selçuk, hayvan kültürü ile ilgili inanış ve uygulamaları analiz ettikten sonra su kültürü hakkında bilgiler vermektedir. Tahtacılar suyu, tedavi, temizlenme, verimliliği artırma, nekromantik ve ibadet amaçlı kullanırlar. Suya tükürmek, suyun içine tuvalet ihtiyacını gidermek, su içerken üfleme ve Muharrem Orucu süresince su içmek yasaktır. Selçuk, ateş kültürü başlığı altında da, ateşin yakıldığı yer ve zamanlar, ateşin verilmediği zamanlar, temizleyici ve koruyucu olarak ateş, ateşin söndürülmesi ile ilgili inanış ve uygulamaları incelemekte ve bunların analizini yapmaktadır.

Tabiatla ilgili inanış ve uygulamaların incelendiği dördüncü bölümde yer alan bir başka konu da Tahtacıların bahar bayramları ve ziyaret yerleri ile ilgili inanış ve uygulamalarıdır. Selçuk, nevrüz ve hıdrellez kutlamalarını anlatıldıktan sonra Tahtacıların belirli zamanlarda, çeşitli amaçlarla gittikleri ve kurbanlar kestikleri, atalar kültürünün bir uzantısı olarak değerlendirdiği ziyaret yerleri ile bu ziyaret yerlerindeki uygulamaları anlatmaktadır. Yazar, ziyaret yerlerini yerel, bölgesel, ulusal ve küresel ziyaret yerleri olarak sınıflamakta; ziyaret yerlerinin isim ve işlevleri hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca ziyaret yerlerinin oluşumu, ziyaret yerleri etrafında oluşan kerametler, ziyaretin amacı, ziyaret yerlerine gidiş zamanı,

ziyaret yerinde yapılan uygulamalar ve ziyaret yerleri ile ilgili inanış ve uygulamaların analizi yapılmaktadır. Burada yazar, Tahtacılar da güçlü bir ölümler-atalar kültürünün, atalara tapınmanın var olduğunu vurgulamaktadır.

Yazar, sonuç ve kaynakçadan sonra kitaba dört adet ek koymuştur. Bunlar, kaynak kişiler, terimler sözlüğü, fotoğraflar ve araştırma sahasının (Mersin) haritasıdır.

Selçuk'un Türk kültürü içinde önemli bir yer tutan Tahtacılarla ilgili yapmış olduğu çalışma, Dinler Tarihi disiplini içinde yapılmış bir çalışma olmakla birlikte sosyoloji, antropoloji, etnoloji ve halk bilimi bakımından da bir kaynak eser olma özelliğine sahiptir. Özellikle, yazarın, kapalı bir toplum olan Tahtacıların dinî inanış ve uygulamalarıyla ilgili bilgilere ulaşmadaki başarısı, çalışmanın değerini artırmıştır. Yazarın elde ettiği bilgileri, karşılaştırmalar yaparak, oldukça geniş bir perspektiften değerlendirmesi, Tahtacılar hakkında yapılan çeşitli etnik köken iddialarına da bir cevap niteliğindedir. Yazar, Tahtacıların etnik bakımdan Türk olduklarını delilleriyle açık bir biçimde ortaya koymaktadır.